

Posudek, Diplomová práce -

Veronika Suchá: Rozdíly v mediální (sebe) prezentaci mezi reformními a konzervativními představiteli KSČ v letech 1967-1969

UK v Praze, FSV, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, Katedra mediálních studií
Praha 2006, 70 stran textu + 10 stran příloh.

Práce je podrobně a přehledně rozčleněna do dvou vyšších celků¹ o celkem šesti kapitolách a 59 oddílech a nižších celcích, a tak se v ní čtenáři dobře orientuje a výklad je logický a strukturovaný.² Poněkud možná překvapí zvolená hierarchizace textu v prvním celku (dějinném zakotvení), cesta postupnými kroky se ale nakonec jeví jako účelná.³ Přinejmenším ekonomické problémy jako příčiny reformního hnutí mají totiž diplomanté často tendenci pomíjet.

Od tezí se autorka nijak výrazně neodchýlila a body, ve kterých svůj náhled na zpracování proti původním předpokladům pozměnila, v dostatečné míře s tezemi diskutuje.⁴ Od kvalitativní analýzy jsme se s diplomantkou rozhodli ustoupit po dlouhém přemýšlení a domnívám se, že rozumně.⁵

Úvod do metody je stručný, jasný, výstižný. Metodu kvantitativní obsahové analýzy diplomantka použila poučeně a velmi pečlivě. Formuluje základní hypotézu i dílčí výzkumné otázky, precizně vymezuje sledované období, výběrový vzorek, seznamuje čtenáře s kódovací knihou, kterou příkládá v plném znění do přílohy. Vzorek 404 textů považuji za postačující. Jedna věc mě ale zarazila: proč diplomantka několikrát opakuje, že sleduje členy Ústředního výboru KSČ? Tato informace je sice pravdivá (členové předsednictva byli samozřejmě i členy celého výboru), ale čtenáře výrazně zavádí – měl jsem za to, že diplomantka výzkum založila na sledování autorských textů všech členů předsednictva ÚV KSČ ve sledovaném období. A to by byl významný rozdíl!⁶

Interpretace jsou vzorové, autorka se nebojí nabídnout i ne zcela samozřejmé náhledy na možné příčiny jevu. Potěšilo mě, že analýza souhlasí s tradovaným výkladem, že leden 1968

---

¹ Tradičně (bez započítání úvodu a závěru) na teoretické zakotvení a samotnou analýzu.

² Obsahu by ovšem prospěl formát zvýrazňující hierarchicky vyšší položky.

³ Autorka se nejprve věnuje obecným, politickým kontextům (Kapitola 1.1.1 Historický a politický vývoj let 1967-1970), od nich pokročí ke kontextům společenským a ekonomickým (Kapitola 1.1.2 Společenské změny 60. let v Československu) a teprve na taktu solidním základě se dostává k náhledu na roli médií (Kapitola 1.1.3 Charakteristika médií 60. a počátku 70. let v Československu). Podat stručný, učebnicový výklad historického kontextu je jeden z nejsložitějších výkonů. Autorka se tohoto úkolu zhostila se ctí, a i když je k výkladu možné mít drobné připomínky, jako celek je funkční a platný. Přestože jsou kapitoly 1.1.1 a 1.1.2 pro prezentaci zjištění výzkumu v podstatě zbytečné – a kdyby se autorka někdy rozhodla svá zjištění publikovat, pravděpodobně by právě úvodní kapitoly bez sentimentu a s klidným svědomím vypustila – v rámci diplomové práce mají své místo. Mj. si diplomantka při jejich formulování kontext vnitřně urovnala a čtenářům dala najevo, že ve svých analytických snahách nevisí ve vzduchoprázdnu. Jak s hezkým zobecněním a odstupem ukázala např. v oddíle 1.1.1.4.

⁴ Srov. s. 4.

⁵ Troufám si za přednost diplomové práce (obecně) považovat soudržný a neroztříštěný výklad jednoho uzavřeného, ohraničeného a komplexně vyloženého jevu. Uplatnění kvalitativní analýzy na část sledovaného vzorku se autorce i mě po zkušenostech s kvantitativním zpracováním vzorku jevílo jako třífštění sil. Jsem s diplomantkou zajedno v tom, že plánovaná kvalitativní analýza by mohla přinést velmi zajímavá zjištění a že by stálo za to se do ní pustit – ovšem v nějaké další, budoucí práci.

⁶ Zatímco členů předsednictva ÚV KSČ bylo (v jeden moment – členové se ve sledovaném období výrazně proměňují) zhruba 15, všech členů ÚV KSČ bylo zhruba 150.

byl „měsícem mlčení“ a že napjaté očekávání a fámy kolující na veřejnosti o změnách uskutečněných na lednovém plénu nenacházely v médiích odezvu iniciovanou od aktérů změn. V lednu 1968 jako v jediném měsíci v celém sledovaném období žádný z členů PÚV KSČ nepublikoval.⁷

Grafu č. 4 by možná pomohla změna způsobu zobrazení (např. převedení na liniové) a nebo prezentace relativizovaných údajů (např. % podílu na celku) – v současném podání sloupcového zobrazení absolutního počtu příspěvků se mi zdá málo přehledný. Jinak je příslušná datová řada promyšleně pojatá a dle mého hezky srovnává nárazovost přístupu reformních komunistů do médií s kontinuálním přístupem konzervativců. Zde by jistě čtenáře zajímalo i srovnání Rudého práva a Práce opět po měsících (nikoliv pouze v souhrnu, jak autorka ukazuje v oddíle 2.4.4) – s předpokladem, že v Práci bude tato disproporce ještě patrnější.

Kapitola 2.4.5 představuje jádro autorčiny výpovědi. Jde o podařený nástin struktury autorských textů – škoda, že diplomantka opět prezentuje výsledky v absolutním počtu textů a nikoliv relativizovaným údajem. Jen obtížně se tak čtenáři sledují posuny v podílech jednotlivých typů textů. Téměř třípětinový podíl přetištěných projevů pro vybrané (tzn. převážně stranické) publikum je zajímavé zjištění. Vysvětlení do značné míry anomálního rozložení textů v případě Oldřicha Švestky jeho funkcí šéfredaktora je půvabné a trefné. Dalo by se na něj navázat úvahou nad dosud opomíjenou rolí šéfredaktora Rudého práva v předsednictvu ÚV KSČ.

Diskuze hypotéz a shrnutí základních zjištění v závěru jsou potěšující a diplomantka jimi v duchu sevřené struktury práce svůj výklad pěkně uzavírá.

K textu mám několik dílčích výhrad:

Citování místy budí rozpaky – diplomantka někdy neodkazuje na zdroj u nesamozřejmé informace,⁸ jindy naopak zdroj cituje u informace zbytečně nebo nevhodně.⁹

Literární noviny nebyly zastaveny a nahrazeny ministerskými. Postup byl opačný.¹⁰

Co autorka míní tvrzením, že v lednu „dominovali konzervativci“? Z jejích interpretací vyplývá, že v lednu 1968 nebyl publikován žádný text.¹¹

Sice naprosto souhlasím s diplomantkou, že rozdělení členů předsednictva do skupin „konzervativci“ × „reformisté“ × „nevyhranění“ je velmi obtížný úkol, přesto si neodpustím k jejímu třídění dvě výhrady: Bohumila Šimona bych si troufal považovat za zástupce reformního proudu a Františka Barbírka bych se naopak za jednoznačného přívržence reformních snah považovat neodvážil.¹²

Zejména úvodnímu výkladu příliš dominuje Antonín Benčík. Jak Veronika Suchá sama připomíná, mezi historiky nepanuje při výkladu událostí roku 1968 úplná shoda a právě Benčík zastupuje jedno z křídel – bylo by asi na místě jeho pohled více vyvážit.

---

⁷ Srov. graf č. 2 na s. 48 a výklad na s. 59 a 60.

⁸ Odkud například zná šéfredaktory Rudého práva a Práce ve sledovaném období (s. 44 a 45)? Případně odkud pochází její soupis členů předsednictva ÚV KSČ použitý v kódovací knize?

⁹ Kupř. skutečnost, že Smrkovského článek vyšel v Práci není na místě citovat z memoárů. Chce-li autorka usnadnit čtenáři hledání, pak je na vhodné citovat přímo příslušné vydání Práce z 21. ledna 1968.

¹⁰ S. 8.

¹¹ Srov. s. 60.

¹² S. 49.

K formálním náležitostem není co dodat. Autorka správně cituje,¹³ k bibliografii ani k jazykovým náležitostem nemám výhrady.¹⁴

Diplomantka prokázala schopnost realizovat výzkum metodou kvantitativní obsahové analýzy, data utřídit, klíčové poznatky kultivovaným způsobem vyložit a relevantně je v dějinném kontextu zakotvit. Posuzovaná diplomová práce je ve své výzkumné části obsahově originální a přínosná a přispívá tak ke studiu českých médií.

Předložená diplomová práce Veroniky Suché svým zpracováním a obsahem splňuje požadovaná kritéria, a proto ji **doporučuji** k obhajobě. Navrhuji klasifikační stupeň **v ý b o r n ě**.

PhDr. Jakub Končelík

V Praze dne 14. června 2006

---

¹³ Formálně bezchybně, faktickou pochybnost jsem zmínil výše.

¹⁴ Na překlepy a vyvázání se z norem jazyka jsem narazil jen místy; srov. např. s. 4, 16, 38, 52 či 59.